

Kai kurių Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau - PAV įstatymas) nuostatų taikymas planuojant vėjo ir saulės elektrinių statybą (2024-05-02)

Vėjo elektrinės

Poveikio aplinkai vertinimas (PAV). Vadovaujantis PAV įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 punktu¹ ir 1 priedo 3.6. papunkčiu² vėjo elektrinių statybai privaloma atlikti PAV, jeigu planuojama vėjo elektrines statyti:

1. Baltijos jūroje, nepriklausomai nuo planuojamų statyti elektrinių kiekio, aukščio ar jau suplanuotų, pastatytų ar statomų elektrinių, arba planuojant statyti,
2. sausumoje, planuojant statyti 7 ar daugiau vėjo elektrinių ir atstumas nuo planuojamų statyti vėjo elektrinių iki pastatytų, statomų ar planuojamų statyti yra 5 km ar arba kai šie skaičiaus ir atstumo dydžiai pasiekiami, įskaitant jau pastatytas, statomas ar planuojamas statyti vėjo elektrines.

T. y. elektrinių statybai sausumoje taikomas sumavimo principas teritoriniu požiūriu nepriklausomai nuo to, ar vėjo elektrinių (VE) statybą planuoja tas pats ar keli skirtingi planuojamos ūkinės veiklos organizatoriai, ir nuo to, ar VE jungiamos tą patį prijungimo prie elektros tinklų tašką, ar ne.

Pastaba. Planuojamomis statyti laikomos tos VE, kurioms atlikta atranka dėl PAV ir priimta išvada, kad PAV neprivalomas, arba atliktas PAV ir priimtas sprendimas, kad veikla atitinka teisės aktų reikalavimus. Statomomis VE laikomos tos, kurioms yra išduotas statybą leidžiantis dokumentas.

Pavyzdys. Tarkime, kad planuojamas, statomas ar pastatytas parkas A, kurį sudaro 5 VE. Artimoje aplinkoje tas pats ar kitas planuojamos ūkinės veiklos organizatorius planuoja parką B, kurį sudaro 2 VE. Apskaičiuotas atstumas tarp dviejų artimiausių VE (matuojant nuo jų stiebų centrų), esančių A ir B parkuose, yra 3 km. Nei A, nei B parkas atskirai neatitinka nurodyto ribinio dydžio, t. y. PAV neturėtų būti atliekamas nei vienam iš jų, tačiau, teritoriniu ir poveikio aplinkai požiūriu jie yra laikomi vienu VE parku su 7 VE.

Todėl, siekiant užtikrinti tinkamą poveikio aplinkai vertinimą, reikalinga įvertinti ar parke B planuojamos statyti 2 vėjo elektrinės (matuojant nuo stiebo centro) bus mažesniu nei 5 km atstumu nuo parko A 5 vėjo elektrinių (matuojant nuo stiebo centro). Jei taip, parką B planuojantis ūkinės veiklos organizatorius turi atlikti PAV, įvertindamas suminį (bendrą) abiejų parkų poveikį aplinkai.

Kitaip tariant, kaip nurodyta PAV įstatymo 1 priedo 3.10.2 papunktyje, nustatant ar reikia sumuoti 5 km ar mažesniu atstumu nuo planuojamų statyti vėjo elektrinių esančias pastatytas, statomas ar planuojamas statyti vėjo elektrines, yra matuojamas atstumas tarp atskirų vėjo elektrinių stiebų centrų, nepriklausomai nuo to, kuriam parkui jos priskiriamos.

¹ 1. Planuojamos ūkinės veiklos, kuri dėl savo pobūdžio, masto ar numatomos vietos ypatumų gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai:

1) planuojama ūkinė veikla įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą (šio įstatymo 1 priedas) <...>.

² 3.6. vėjo elektrinių statyba:

3.6.1. Lietuvos Respublikos teritorinėje jūroje ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinėje ekonominėje zonoje Baltijos jūroje;

3.6.2. sausumoje, kai planuojama statyti 7 ar daugiau vėjo elektrinių ir atstumas nuo planuojamų statyti vėjo elektrinių iki pastatytų, statomų ar planuojamų statyti yra 5 km ar mažesnis (matuojant tarp stiebų centrų) arba kai šie skaičiaus ir atstumo dydžiai pasiekiami, įskaitant jau pastatytas, statomas ar planuojamas statyti vėjo elektrines.

Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis PAV įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punktu³ atrankos dėl PAV metu gali būti nustatoma prievolė atlikti PAV, o vadovaujantis PAV įstatymo 7 straipsnio 11 dalimi⁴ planuojamos ūkinės veiklos organizatorius ar PAV dokumentų rengėjas gali pradėti poveikio aplinkai vertinimą be atrankos dėl PAV, todėl galimos situacijos, kai PAV jau bus atliktas mažesniai nei 7 VE parkui. Tokiu atveju atskaita pradedama nuo paskutinio atlikto PAV, t. y., suplanuotos, statomos ar pastatytos VE, kurioms jau atliktas ar bus atliekamas PAV (pvz., priimta atrankos išvada, kad PAV privalomas), nesumuojamos.

Pavyzdys. Pastatytas 6 VE parkas, kuriam atliktas PAV ir planuojama statyti dar 2 VE. Nors bendra suma yra 8 VE > 7 VE, tačiau 6 VE jau PAV atlikta, todėl atskaitos taškas yra paskutinio PAV sprendimas ir sumavimas pradedamas nuo naujai suplanuotų 2 VE.

Tačiau, jeigu pastatytas 6 VE parkas, kuriam neatliktas PAV ir ketinama statyti dar 2 VE, skaičiuojama suma yra 8 VE > 7 VE, todėl PAV privalomas.

Atranka dėl PAV. Vadovaujantis PAV įstatymo 7 straipsnio 2 dalimi⁵ ir 2 priedo 3.8 papunkčiu⁶, vėjo elektrinių statybai privaloma atlikti atranką dėl PAV, kai planuojama statyti 3 ar daugiau vėjo elektrinių, kurių bent vienos aukštis 50 m ar daugiau arba nepriklausomai nuo planuojamų statyti VE skaičiaus vėjo elektrinę planuojama statyti arčiau kaip 1 km atstumu nuo saugomos teritorijos, išskyrus atvejus, kai planuojama statyti ne daugiau kaip vieną ir ne aukštesnę kaip 25 m vėjo elektrinę sodyboje ar prie ūkinių pastatų.

Saulės elektrinės

Poveikio aplinkai vertinimas (PAV). Vadovaujantis PAV įstatymo 3 straipsnio 4¹ dalimi⁷, saulės šviesos energijos elektrinių statybai privaloma atlikti PAV tik, kai šios veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir kai atitinkama saugomų teritorijų institucija nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas.

Pastaba. Kitais atvejais neatliekama nei atranka dėl PAV, nei PAV, bet vadovaujamasi aplinkos ministro patvirtintais [Aplinkosauginiais reikalavimais planuojant, statant ir eksploatuojant saulės šviesos energijos elektrines](#).

³ 1. Planuojamos ūkinės veiklos, kuri dėl savo pobūdžio, masto ar numatomos vietos ypatumų gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai: <...> 2) planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo (toliau - atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo) metu nustatoma, kad planuojamai ūkinei veiklai privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą <...>.

⁴ 11. Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius (užsakovas) ar poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas gali pradėti poveikio aplinkai vertinimą be atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūros.

⁵ 2. Atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo atliekama planuojamai ūkinei veiklai, įrašyti į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą (šio įstatymo 2 priedas).

⁶ 3.8. vėjo elektrinių statyba, kai:

3.8.1. planuojama statyti 3 ar daugiau vėjo elektrinių, kurių bent vienos aukštis 50 m ar daugiau (matuojant iki aukščiausio konstrukcijų taško, įskaitant ir sparnuotės aukštį), išskyrus šio įstatymo 1 priedo 3.6.2 papunktyje nurodytą veiklą;

3.8.2. vėjo elektrinę planuojama statyti arčiau kaip 1 km atstumu nuo saugomos teritorijos, išskyrus atvejus, kai planuojama statyti ne daugiau kaip vieną ir ne aukštesnę kaip 25 m (matuojant iki aukščiausio konstrukcijų taško) vėjo elektrinę sodyboje ar prie ūkinių pastatų.

⁷ 4. Atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo ir (ar) poveikio aplinkai vertinimas neatliekami saulės šviesos energijos elektrinių statybai. Saulės šviesos energijos elektrinės planuojamos, statomos ir eksploatuojamos laikantis aplinkos ministro nustatytų aplinkosauginių reikalavimų. Ši išimtis netaikoma, kai poveikio aplinkai vertinimas privalomas pagal šio straipsnio 1 dalies 3 punktą.